

# SKRZYDŁA NA PANCERZACH

1920-2020: WIEK WOLNOŚCI,  
WIEK ODPOWIEDZIALNOŚCI



„Skrzydła w pancerzach. Gwiazdy nad głową” –  
seria komiksów na stulecie Bitwy Warszawskiej oraz w rocznicę Powstań Śląskich  
Projekt Wojewody Opolskiego  
Sfinansowano ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA  
na lata 2017–2022.



Wojewoda Opolski  
Adrian Czubak

*niedoległa*

Ministerstwo  
**Kultury**  
i Dziedzictwa  
Narodowego.



MUZEUM PIASTÓW ŚLĄSKICH  
w Brzegu



Instytut Śląski

# SKRZYDŁA NA PANCERZACH

1920-2020: WIEK WOLNOŚCI,  
WIEK ODPOWIEDZIALNOŚCI

scenariusz: Michał Cetnarowski  
ilustracje: Marcin Kulakowski



*„Powiedz, jak nazwać to pamiętne pole,  
Dziś od błyskawic czerwone rumianych?  
Gdzie tyle górnych duchów dziś na dole,  
I tyle skrzydeł leży połamanych?”*

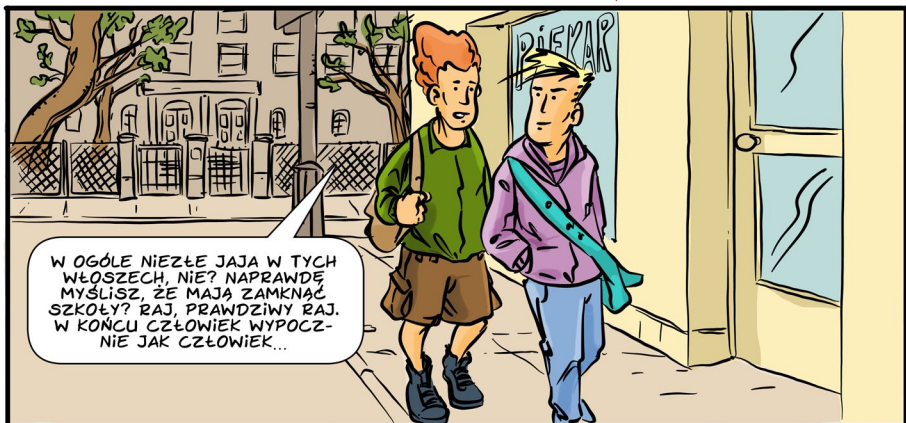
*Tom rzekł, w nieszczęścia nauczony szkole  
Litować się leż i mogił nieznanych.  
A wtem ujrzałem, że rycerstwo bierze  
Skrzydła i wtyka sobie za pancerze.*

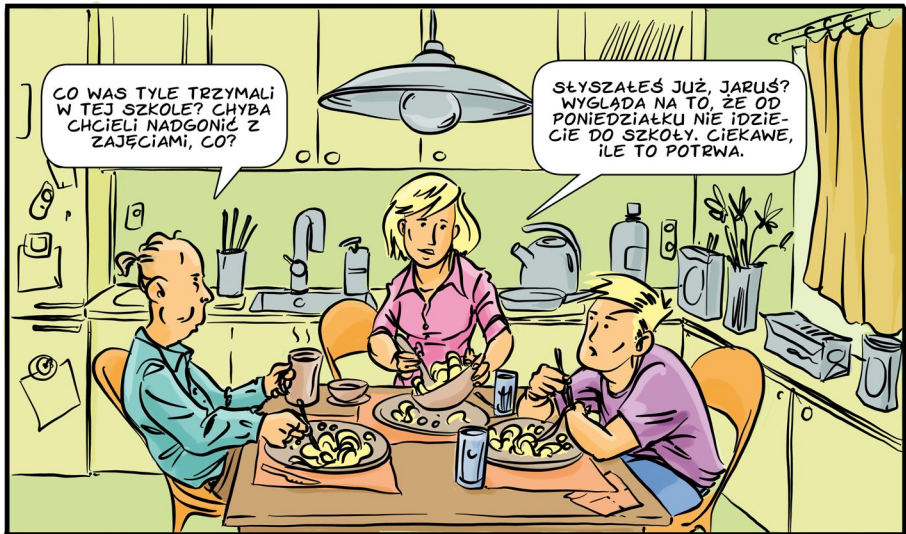
Juliusz Słowacki, *Król-Duch*

MARZEC 2020 ROK,  
POLSKA









CO WAS TYLE TRZYMALI  
W TEJ SZKOLE? CHYBA  
CHCIELI NADGONIĆ Z  
ZAJĘCIAMI, CO?

SŁYSZAŁEŚ JUŻ, JARUŚ?  
WYGLĄDA NA TO, ŻE OD  
PONIEDZIAŁKU NIE IDZIE-  
CIE DO SZKOŁY. CIEKAWIE,  
ILE TO POTRWA.



PEWNIÉ Z TYDZIEŃ,  
DWA, AŻ SIĘ SYTU-  
ACJA USTATKUJE.

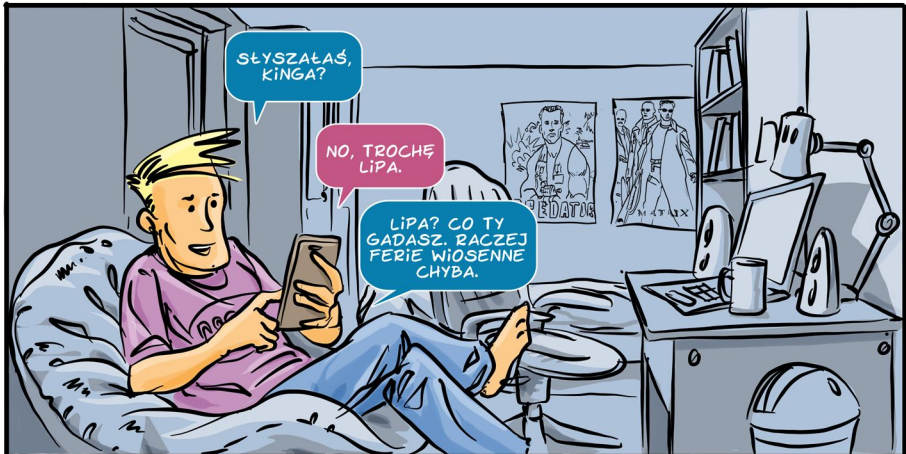
PRZECIŻ NIE DŁUŻEJ,  
NIE? TO NIEMOŻLIWE, ŻEBY  
ZAMKNAĆ CAŁE PAŃSTWO,  
HA HA.

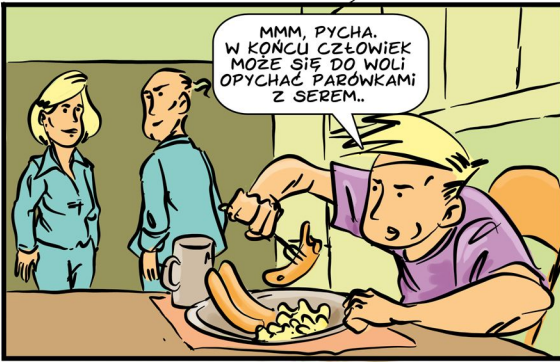


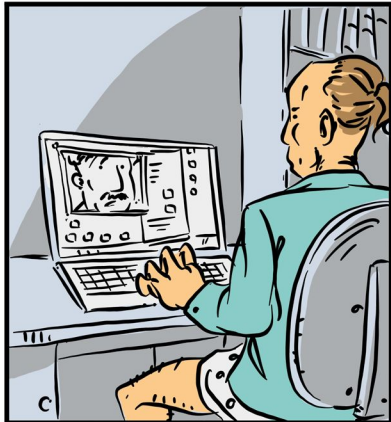
TO JA JUŻ  
POJDĘ DO  
SIEBIE











KOLEJNE DNI SZYBKO POKAZAŁY SVOJĄ DRUGĄ, MNIEJ RADOSNĄ STRONĘ.



TO CO, DAWAJ, POPYKAMY W COŚ NA SIECI

TY?? NIE WIERZĘ, OBCY CIĘ PODMIENILI!

W SUMIE TO JAKOŚ NIE MAM SSANIA...

E, NAGRAŁEM SIĘ W NOCY, ŻE MI PRAWIE OCZY WYBUCHŁY. SŁABYM DZISIAJ. JESZCZE BĘDZIE OKAZJA.

W SUMIE RACJA...

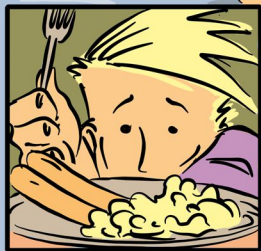


NIE NO, PARÓWKI? NAPRAWDĘ? ILEŻ MOŻNA.





KILKA DNI ZAMIENIŁO  
SIĘ W TYDZIEŃ...

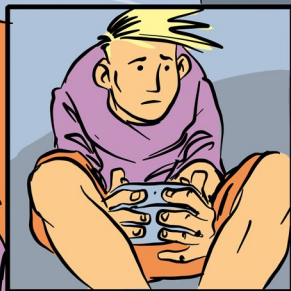


I CO, DALEJ TAK  
CI SIĘ PODOBAJĄ  
TE „FERIE”...?

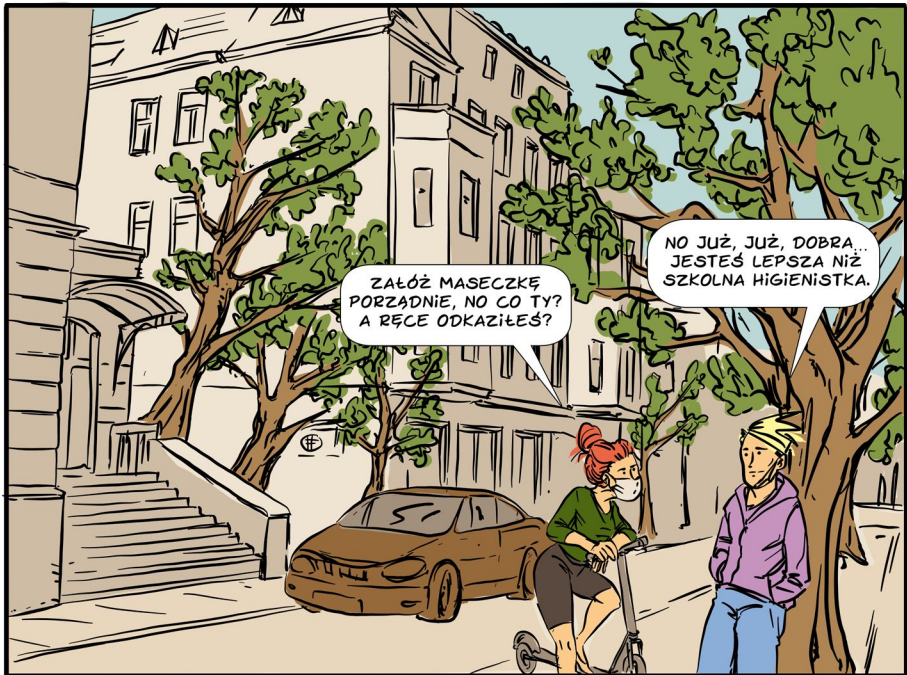


DAJ SPOKÓJ, JESZCZE  
KILKA DNI Z OJCEM, KTÓRY  
ROBI TELEKONFERENCJE W  
MARYNARCE I SAMYCH  
MAJTKACH, I NIE RĘCZĘ ZA  
SIEBIE.

SŁUCHAJ, CHYBA  
BYM MIAŁA COŚ  
DLA CIEBIE. JEST  
TAKA SPRAWA...



CIESZ SIĘ, ŻE W OGÓLE  
MOŻESZ SAM WYCHODZIĆ  
Z DOMU. PRZYJDŹ DO  
MNIĘ JUTRO, POGADAMY.



ZAŁÓŻ MASECZKĘ  
PORZĄDNIIE, NO CO TY?  
A RĘCE ODKAZITESZ?

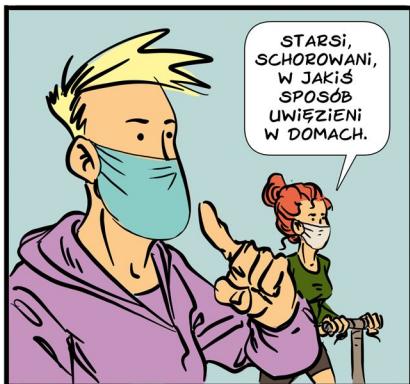
NO JUŻ, JUŻ, DOBRA...  
JESTEŚ LEPSZA NIŻ  
SZKOLNA HIGIENISTKA.



NIE DOBRA, TYLKO  
ZACZNIJ MYŚLEĆ.  
NIE WIEM, CZY Z  
TAKIM PODEJŚCIEM  
MI SIĘ W OGÓLE NA  
COŚ PRZYDASZ...









JAK TO CZEGO? TYCH WSZYSTKICH LUDZ, KTÓRZY NAGLE ZOSTALI ZAMKNIĘCI W CZTERECH ŚCIANACH.

SŁUCHAJ, BARANIE. PROPONUJĘ CI POMOC DLA SENIORÓW PRZY ROBIENIU ZAKUPÓW, SPRAWUNKÓW, ZAKUPIE LEKÓW.



TU MIESZKA JEDNA Z TAKICH OSÓB. PAN BALTAZAR RACZYŃSKI-CZYŻYK, Z RODZINY KRESOWYCH REPATRIANTÓW.

PRZYBYLI TU PO DRUGIEJ WOJNIE, SAMI MIELI BARDZO CIEKAWĄ, SKOMPLIKOWANĄ I BURZLIWĄ HISTORIĘ.



MOŻE SŁYSZAŁEŚ? MAJĄ TU W MUZEUM NAWET TAKĄ WYSTAWĘ.



MUSZĘ SIĘ DOPIERO PODCIAGNĄĆ Z HISTORII LOKALNEJ... PYTASZ SIĘ NORMALNIE JAK NA SPRAWDZIANIE.

PUK PUK



WITAJCIE,  
DZIECI,  
WITAJCIE.



JUŻ NA WAS CZEKA-  
ŁEM. PRZEPRASZAM,  
ŻE NIE ZAPRASZAM  
DO ŚRODKA NA  
CIACHO, ALE SAMI  
ROZUMIECIE...



JUŻ NIE  
TAKIE  
DZIECI...

CICHO,  
GAŁGANIE.



TO CO, PANIE BAL-  
TARZE, MA PAN  
DLA NAS LISTĘ ZE  
SPRAWUNKAMI?



JAK GO W OGÓLE  
ZNALAZEŚ?

SAM NAS  
ZNALAZŁ.

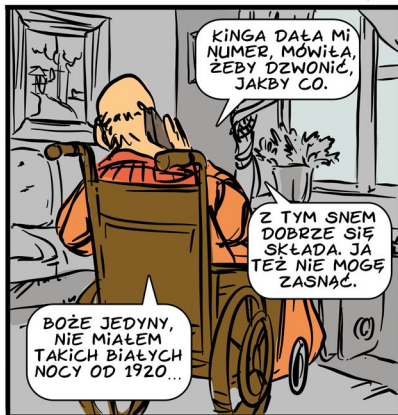
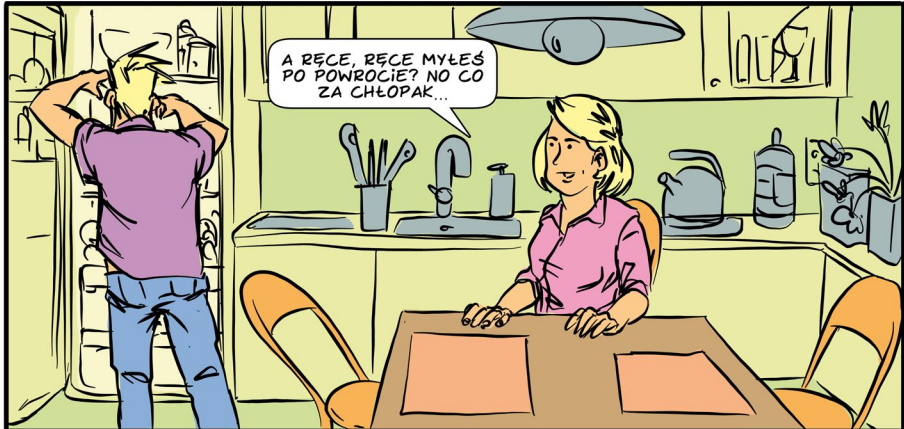


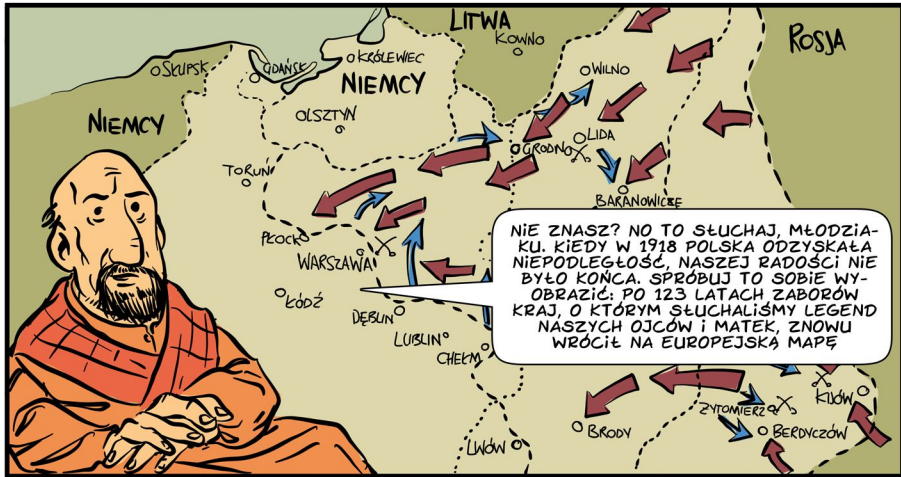
MYŚLISZ, ŻE JAK  
KOMBATANT, TO JUŻ  
NIE UMIE OBSŁUŻYĆ  
ZWYKŁEGO SMART-  
FONA?



TO CO,  
WCHODZISZ  
W TO?

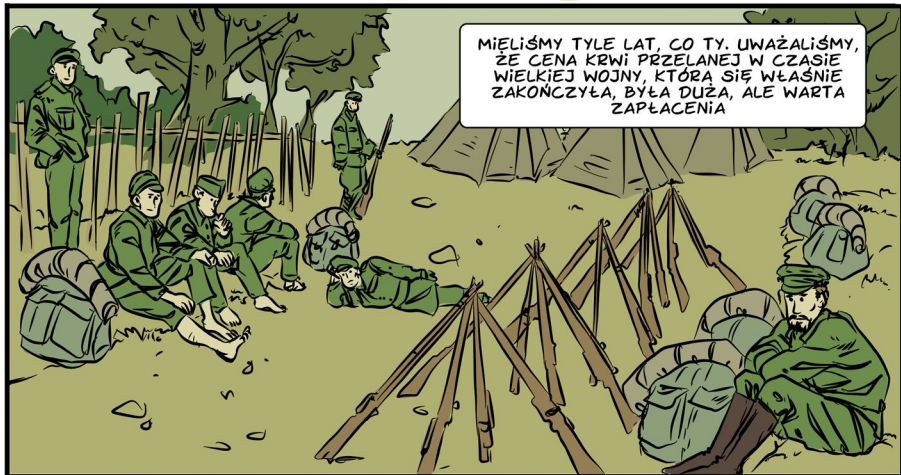






NIEMCY  
LITWA  
ROSJA  
SKUPSK  
GDANSK  
OKRĘGIEWIEC  
OLSZTYN  
TORUŃ  
PŁOCK  
WARSZAWA  
ŁÓDŹ  
DESZCZ  
LUBLIN  
CHEŁM  
LWÓW  
GRODNO  
LIDA  
BARANOWICZE  
BIAŁYSTOK  
BRODNO  
ZYTOMIERZ  
KIDŃ  
BERDZCZÓW

NIE ZNASZ? NO TO SŁUCHAJ, MŁODZIAKU. KIEDY W 1918 POLSKA ODZYSKAŁA NIEPODLEGŁOŚĆ, NASZEJ RADOSCI NIE BYŁO KONCA. SPÓBUJ TO SOBIE WYOBRAZIĆ. PO 123 LATACH ZABORÓW KRAJ, O KTÓRYM SŁUCHALIŚMY LEGEND NASZYCH OJCÓW I MATEK, ZNOWU WROCİŁ NA EUROPEJSKĄ MAPĘ

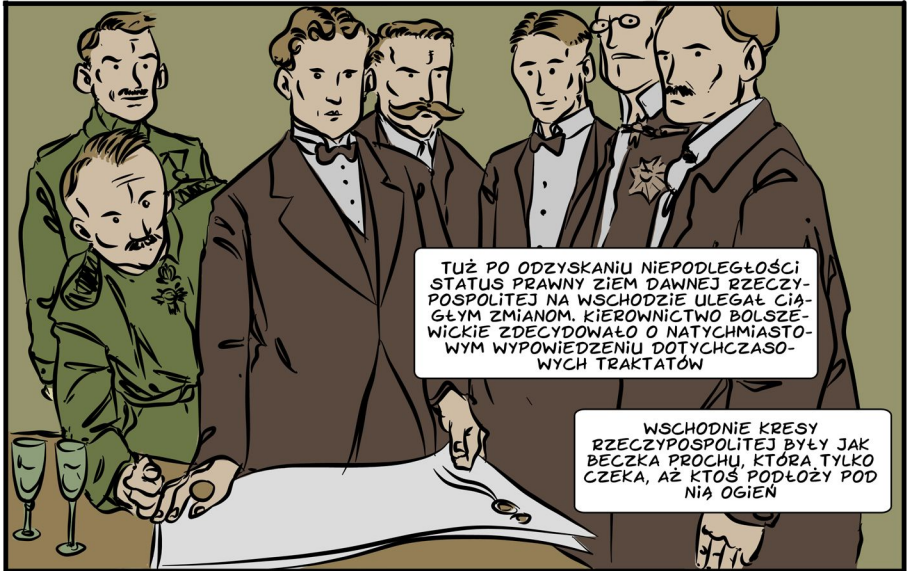


MIELIŚMY TYLE LAT, CO TY. UWAŻALIŚMY, ŻE CENA KRWI PRZELANEJ W CZASIE WIELKIEJ WOJNY, KTÓRA SIĘ WŁASNIE ZAKOŃCZYŁA, BYŁA DUŻA, ALE WARTA ZAPŁACENIA



NIE WIEDZIELIŚMY, ŻE TO DOPIERO POCZĄTEK, A NAM PRZYJDZIE PŁACIĆ ZA TĘ WOLNOŚĆ TAKŻE PRZEZ NASTĘPNE LATA





TUŻ PO ODZYSKANIU NIEPODLEGŁOŚCI STATUS PRAWNY ZIEM DAWNEJ RZECZYPOSPOLITEJ NA WSCHODNIE ULEGAŁ CIĄGŁYM ZMIANOM. KIEROWNICTWO BOLSZEWICKIE ZDECYDOWAŁO O NATYCHMIASTOWYM WYPowiedzeniu DOTYCHCZASOWYCH TRAKTATÓW

WSCHODNIE KRESY RZECZYPOSPOLITEJ BYŁY JAK BECZKA PROCHU, KTÓRA TYLKO CZEKA, AŻ KTOS PODŁOŻY POD NIĄ OGIEŃ



TYMCZASEM 10 LISTOPADA 1918 JÓZEF PIŁSUDSKI ZOSTAŁ WYPUSZCZONY Z TWIERDZY W MAGDEBURGU I DOTARŁ DO WARSZAWY.



A DZIEŃ PÓŹNIEJ, W WAGONIE KOLEJOWYM W LESIE POD FRANCUSKIM COMPIÈGNE, PODPISANO ROZUMJĘ Pomiędzy PAŃSTWAMI ENTENTY A CESARSTWEM NIEMIECKIM, KÓNCZĄCY I WOJNĘ ŚWIATOWĄ



W GRUDNIU DO POZNANIA PRZYBYŁ  
PRZEDSTAWICIEL KOMITETU NARO-  
DOWEGO, IGNACY PADEREWSKI,  
KTÓRY ZOSTAŁ ENTUZJASTYCZNIE  
PRZYWITANY PRZEZ POLAKÓW.



A JUŻ DZIEŃ PÓŹNIEJ W  
WIELKOPOLSCE WYBUCHŁO  
POWSTANIE PRZECIWKO  
WŁADZY NIEMIECKIEJ




W WYNIKU POROZUMIENIA  
Z PIŁSUDSKIM POWOŁANY  
ZOSTAŁ RZĄD, WŁAŚNIE  
Z PADEREWSKIM NA CZELE

I POLSKA ZOSTAŁA OFICJALNIE  
UZNANA ZA PAŃSTWO NIEPODLEGŁE





ALÉ NA WSCHODZIE  
JUŻ TLIŁ SIĘ OGIEŃ



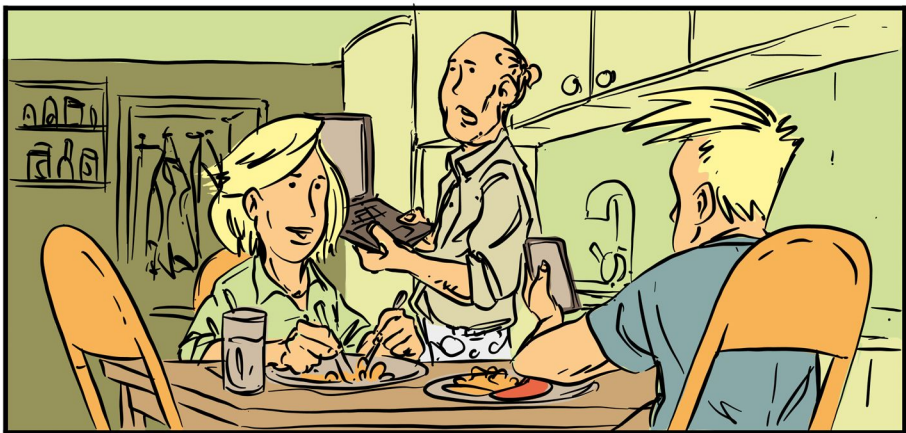
A MY W KONCU STANELIŚMY  
NAPRZECIW WROGA, Z  
KTÓRYM OD POCZĄTKU WIE-  
DZIELIŚMY, ŻE PRZYJDZIE  
NAM SIĘ ZMIERZYĆ

MICHAŁ TUCHACZEWSKI, DOWÓDCA FRONTU ZACHODNIEGO,  
WYRAZIŁ TO TAK JASNO, ŻE JAŚNIEJ SIĘ NIE DAŁO:  
„WOJSKA CZERWONEGO SZTANDARU GOTOWE SĄ WALCZYĆ  
AŻ DO ŚMIERCI Z WOJSKAMI BIAŁEGO ORŁA. NA ZACHODZIE  
WAŻĄ SIĘ LOSY WSZECHŚWIATOWEJ REWOLUCJI, DROGA DO  
ŚWIATOWEGO POŻARU WIEDZIE PRZEZ TRUCHŁO POLSKI!”



MIELIŚMY WRAŻENIE, JAK-  
BYŚMY WSZYSCY ZNALEŻLI  
SIĘ NAGLE W JAKIMŚ ZŁYM  
ŚNIE, OTOCZENI WOKÓŁ  
PRZEZ SENNE KOSZMARY









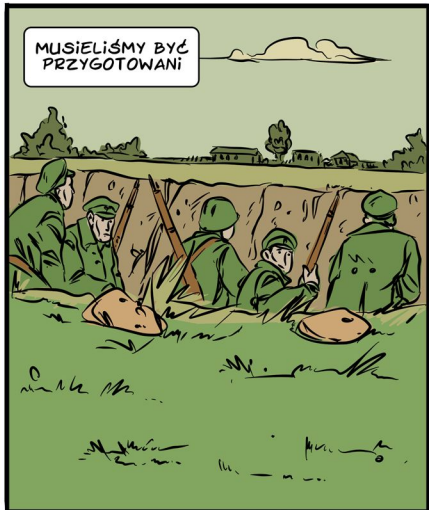
GŁÓWNA PRZYCZYNA WYBUCHU WOJNY  
POLSKO-BOLSZEWICKIEJ BYŁO ZAGRO-  
ZENIE DLA NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI  
ZE STRONY ROSJI I PRÓBA WCIENIENIA  
W ŻYCIE IDEI EKSPORTU REWOLUCJI  
SOWIECKIEJ NA TEREN CAŁEJ EUROPY



ODRADZAJĄCA SIĘ POLSKA CHWIAŁA  
SIĘ POD KOLEJNYMI UDERZENIAMI,  
ALE WIEDZIELIŚMY, ŻE NIE MA JUZ  
DŁUŻEJ NA CO CZEKAĆ



NA KRESACH  
GROMADZIŁY SIĘ  
WOJSKA ARMII  
CZERWONEJ



MUSIELIŚMY BYĆ  
PRZYGOTOWANI



A MIMO TO IMPET  
SOWIECKIEJ FURII  
NAS ZASKOCZYŁ.

MUSIELIŚMY SIĘ COFAĆ.  
PRZYSZEDŁ ROZKAZ, ŻE DO  
RANA MUSIMY PRZEPRAWIĆ  
SIĘ NA DRUGĄ STRONĘ BUGU.  
NIEPRZYJACIEL STARAŁ SIĘ  
ZE WSZYSTKICH SIŁ ODCIĄĆ  
NAS OD MOSTÓW

PRZEZ CAŁĄ NOC UCIEKALIMY,  
A GDY DOTARLIŚMY WRESZCIE  
DO RZeki, OKAZAŁO SIĘ, ŻE..

BOLSZEWICY USTA-  
WILI JUŻ NA JEJ  
BRZEGACH STANO-  
WISKA KARABINÓW  
MASZYNOWYCH...

CO TO BYŁ  
ZA BÓJ...

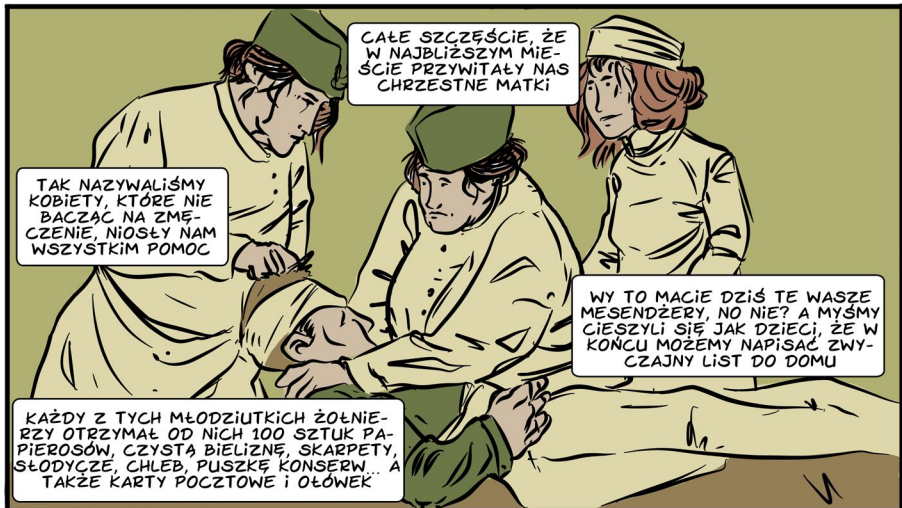
PRZY ZNACZNYCH STRATACH  
RANEM UDAŁO NAM SIĘ PRZEBYĆ  
MOST, TUŻ PRZED TYM, ZANIM  
ZOSTAŁ WYSADZONY



NA FRONCIE UKRAIŃSKIM POCZĄTKOWO NACIERAJĄCY POLACY TEŻ SZYBKO ZOSTALI ZMUSZENI DO OPUSZCZENIA KIJOWA, A NASTĘPNIE GALICJI WSCHODNIEJ.



NA FRONCIE BIAŁORUSKIM SIŁY POLSKIE ZOSTAŁY PRZEŁAMANE PRZEZ ARMIE KONNĄ SIEMONA BUDIONNEGO



CAŁE SZCZĘŚCIE, ŻE W NAJBLIŻSZYM MIEŚCIE PRZYWITAŁY NAS CHRZESTNE MATKI

TAK NAZYWALIŚMY KOBIECY, KTÓRE NIE BACZĄC NA ZMĘCZENIE, NIOŚŁY NAM WSZYSTKIM POMOC

WY TO MACIE DZIŚ TE WASZE MESENDERZY, NO NIE? A MYŚMY CIESZYLI SIĘ JAK DZIECI, ŻE W KONCU MOŻEMY NAPISAĆ ZWYCZAJNY LIST DO DOMU

KĄŻDY Z TYCH MŁODZIUTKICH ŻOŁNIERZY OTRZYMAŁ OD NICH 100 SZTUK PAPIEROSÓW, CZYSTĄ BIELIŻNĘ, SKARPETY, SŁODYCZKĘ, CHLEB, PUSZKĘ KONSERW... A TAKŻE KARTY POCZTOWE I OŁÓWEK





CZERWONA ARMIA NIE USTAWAŁA W SWOIM POCHODZIE NA ZACHÓD. WYDAWAŁO SIĘ, ŻE NIC NIE MOŻE POWSTRZYMAĆ TEJ NAWAŁY NA PRZEŁOMIE LIPCA I SIERPNIA 1920 R. WALKI TOCZYŁY SIĘ JUŻ NA LINII BUGU I NARWI.

SYTUACJA BYŁA GROŻNA DLA POLSKI DO TEGO STOPNIA, ŻE ÓWCZESNY PREMIER WŁADYSŁAW GRABSKI PODJĄŁ NEGOCJACJE W TRAKCIE KONFERENCJI W SPA, KTÓRYCH CELEM BYŁO UZYSKANIE WSPARCIA PAŃSTW EUROPY ZACHODNIEJ



ALE WIELKA BRYTANIA DĄŻYŁA DO WYMUSZANIA POKOJU Z SOWIETAMI, CZECHOSŁOWACJA ODMÓWIŁA PRZEPUSZCZENIA TRANSPORTÓW Z BRONIA I AMUNICJĄ, A ZNAJDUJĄCY SIĘ POD WPŁYWAMI KOMUNISTÓW GDANSKY DOKERZY UTRUDNIAŁI ROZŁADUNEK WYPOSAŻENIA WOJENNEGO.

WSPARCIE W BRONI I AMUNICJI POLSKA OTRZYMAŁA TYLKO OD FRANCJI I OD WĘGIER



NIEBEZPIECZEŃSTWO PRZYNAĞAŁO DO POSPIECHU. KRAJ POTRZEBOWAŁ OCHOTNIKÓW







KTO TYLKO MÓGL, PRÓBOWAŁ  
PRZYŁOŻYĆ SWOJĄ RĘKĘ DO  
OBRONY MŁODEGO PAŃSTWA.



NA OCHOTNIKA ZGŁOSIŁO SIĘ  
80 TYSIĘCY LUDZI ZE WSZYSTKICH  
SFER: MŁODZIEŻY, ROBOTNIKÓW,  
KADRY NAUKOWEJ I KOBIET

BYLIŚMY JUŻ NIEMIŁOSIERNIE  
ZMĘCZENI I NIEUJĄCĄ  
GONITWĄ, ALE WIDZĄC TAKIE  
PORUSZENIE, W ŻOŁNIERZY  
WSTĄPIŁ NOWY DUCH



GDY PO TYGODNIU PO RAZ PIERWSZY MOGŁEM  
ZDJĄĆ BUTY, PRAWIE SIĘ ROZPŁAKAŁEM Z ULGI.  
NOGI BYŁY JAK UGOTOWANE. KONIE, KTÓRYM  
ŚCIGAŁIŚMY SIĘ, ZARAZ TARZAŁY SIĘ  
Z RADOŚCIĄ W TRAWIE JAK MŁODE ŻREBKI



# Towarzysze z polski.

nie słuchajcie swoich oficyjerów!  
My wam niesiemy wolność prawdziwą  
zrobimy was panami! Ci co wam  
rozkazywali teraz będą musieli was  
słuchać

M. Tuchaczewski



A NA TERENACH ZAJĘTYCH PRZEZ BOLSZEWIKÓW ROZWIJANO AKTYWNA AKCJĘ PROPAGANDOWĄ. W ODEZWIE Z 1 SIERPNIĄ ZAPOWIADANO UTWORZENIE POLSKIEJ SOCJALISTYCZNEJ REPUBLIKI RADZIECKIEJ I TWORZENIE KOMITETÓW REWOLUCYJNYCH NA ZAJĘTYCH TERENACH

MY TEŻ STARALIŚMY  
SIĘ NIE POZOSTAWIĆ  
IM DŁUŻNI



ISTOTNĄ ROLĘ ODEGRAŁ WTEDY NASZ RADIOWYWIAD.  
SZYBKO ZŁAMANO SOWIECKIE SZYFRY I POZYSKANO  
INFORMACJE O KONCENTRACJI WRÓGICH WOJSK I ICH  
KOLEJNYCH POSUNIĘCIACH



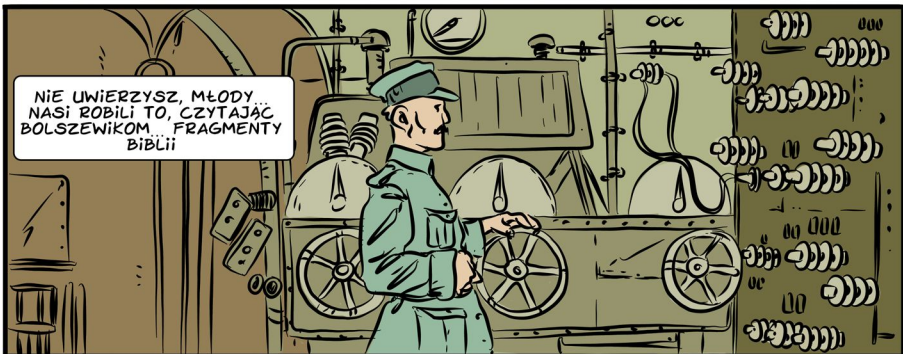




TO WŁAŚNIE Z SOWIECKICH DEPEZ  
DOWIEDZIELIŚMY SIĘ O NAJBLIŻSZYCH  
PLANACH PRZECIWNIKA. TUCHACZEWSKI  
PLANOWAŁ BEZPOŚREDNIE UDERZENIE  
NA WARSZAWĘ!



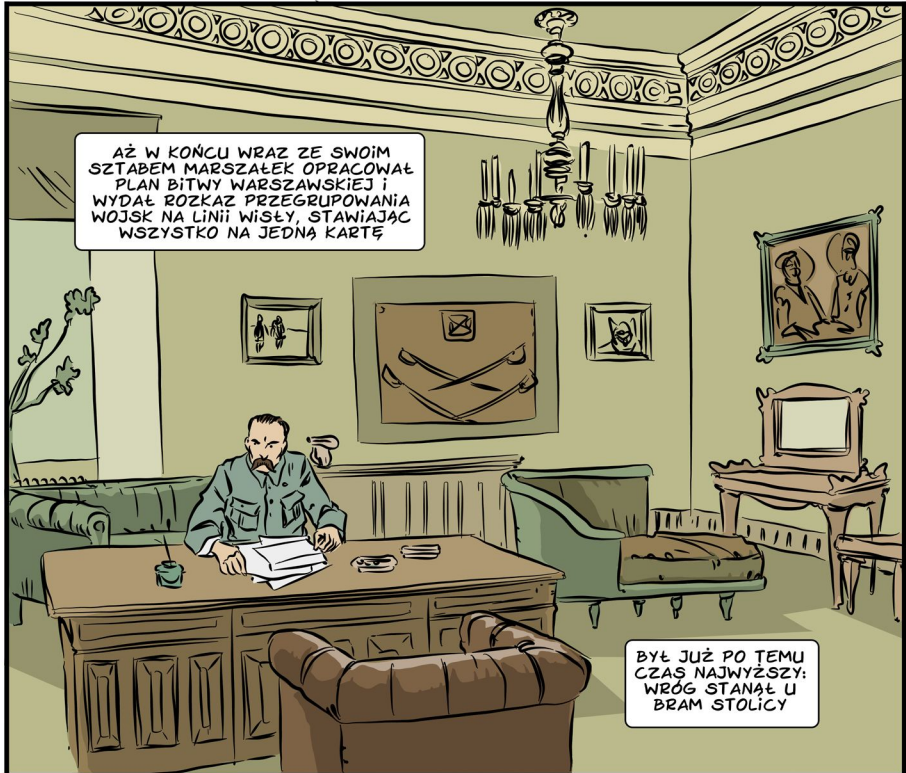
ZACZĘŁA SIĘ WALKA W  
ETERZE: NASZ PODSŁUCH,  
ZNAJĄC SYGNAŁY WYWO-  
TĄWCZE WROGA, ZACZYNAŁ  
JE ZAGŁUSZAĆ, GDY TYLKO  
ROZPOCZYNANO NADAWANIE.



NIE UWIERZYSZ, MŁODY...  
NASI ROBILI TO, CZYTAJĄC  
BOLSZEVIKOM FRAGMENTY  
BIBLI!



NACZELNY WÓDZ, JÓZEF PIŁSUDSKI, WYGLĄDAŁ PONOC MARNIE W TYCH DNIACH. KRĄŻYŁ SAMOTNIE, NIEOGOLONY, ZDENERWOWANY. WYGLĄDAŁ, JAKBY TRAPIŁA GO JAKAŚ CHOROBA. BYŁY TO BARDZO UPALNE DNI; LATA 1920 ROKU...



AŻ W KOŃCU WRAZ ZE SWOIM SZTABEM MARSZAŁEK OPRACOWAŁ PLAN BITWY WARSZAWSKIEJ I WYDAŁ ROZKAZ PRZEGRUPOWANIA WOJSK NA LINII WIŚŁY, STAWIAJĄC WSZYSTKO NA JEDNĄ KARTĘ

BYŁ JUŻ PO TEMU CZAS NAJWYŻSZY: WRÓG STANĄŁ U BRAM STOLICY







NO, NO,  
NIE POZNAJĘ  
PANA...

NORMALNIE PRZED ZAKUPAMI  
CZUJĘ SIĘ JAK JAKIŚ RAMBO.  
WIEM, ŻE GŁĘPOTKA, ALE NA-  
PRAWDE POMAGA. NASTAWIENIE  
MENTALNE TO KLUCZ!



JASNE, JASNE,  
GENERAŁE  
WASA SOBIE  
ZAPUŚĆ.



MYŚLĘ, ŻE BALTA-  
ZAR UCIESZY SIĘ,  
JAK DODAM MU  
CIASTECZKA...

ZGADZAM SIĘ!  
ŁADUJ ODŁAMKO-  
WYM DO PEŁNA!



TO CO, ODPALISZ  
W KOŃCU KOMP  
WIECZOREM I  
POGADAMY JAK  
LUDZIE?

WIDZIMY SIĘ POJUTRZE,  
ZGODNIE Z GRAFIKIEM.  
SORRY, ALE WIECZOREM  
MAM TEMAT DO ZAŁA-  
TWIENIA...

NIE MÓW MI, ŻE  
ZNOWU WSIĄKŁES  
W „COUNTER  
STRIKE”..



PANIE BALTARZE?  
TO CO, ZACZYMY?




CZEKAJ, CHŁOPAKU, DAJ MI  
KOLACJĘ DOKOŃCZYĆ. CZEKA  
NAS DŁUGA NOC. JAKA TA MŁO-  
DZIEŻ NIECIERPLIWA DZISIAJ...



NA CZYM TO  
SKOŃCZYLIŚMY...?

...AŻ W KOŃCU WRAZ ZE SWOIM  
SZTABELM MARSZAŁEK OPRACOWAŁ  
PLAN BITWY WARSZAWSKIEJ I  
WYDAŁ ROZKAZ PRZEGRUPOWANIA  
WOJSK NA LINII WIŚLY, STAWIAJĄC  
WSZYSTKO NA JEDNĄ KARTĘ





BYŁ JUŻ PO TEMU CZAS NAJWYŻSZY:  
WROG STANAŁ U BRAM STOLICY.  
ATAKUJĄC W KIERUNKU NA RĄDZY-  
MIN, BOLSZEWICY PRZEŁAMALI  
PIERWSZĄ LINIĘ POLSKIEJ OBRONY I  
ZBLIŻYLI SIĘ ZALEDWIE NA KILKAN-  
DZIE KILOMETRÓW DO MIĘASTA!



PO LASACH I NA NAJWA-  
ŻNIEJSZYCH DROGACH  
ROZKŁADALIŚMY MINY  
PROCHOWE, ŻEBY SPO-  
WOLNIĆ NIEPRZYJACIĘŁA

GDY TYLKO MOGLIŚMY, SZUKALIŚMY  
SCHRONIENIA PRZED KULAMI W  
ROWACH STRZELECKICH I ŚWIEŻO  
WYBUDOWANYCH ZIEMIANKACH.

KAŻDY DOWÓDCA OTRZYMAŁ  
WYRAŹNY ROZKAZ - ANI KROKU  
W TYŁ, CHOĆBY MUSIAŁ PROWA-  
DZIĆ WALKI W PEŁNYM OKRĄŻENIU



DLA WALCZĄCYCH  
ZACZYNAŁY SIĘ  
STRAZLIWE  
CHWILE...





UDERZENIE POLSKIE ZOSTAŁO PRZYGOTOWANE W OPARCIU O PLANY OPRACOWANE W SZTABIE GŁÓWNYM POD KIEROWNICTWEM GEN. TADEUSZA ROZWADOWSKIEGO I ZAACEPTOWANE PRZEZ GŁÓWNOODWODZĄCEGO PIŁSUDSKIEGO.



BITWA ROZGRYWAŁA SIĘ NA ROZLEGŁYM TERYTORIUM OD LINII WISŁY NA WSCHÓDZIE DO LINII DZIAŁOWO-WŁODAWA NA PÓŁNOCY



RADZYMIŃ, O KTÓRY ROZGRYWAŁY SIĘ KRWAWY WALKI, KILKUKROTNI PRZECHODZIŁ Z RĄK DO RĄK

ALE OSTATECZNIE TO MY ZAJĘLIŚMY MIASTO I ODBILIŚMY BOLSZEWICKIE OKOPY



I STAŁO SIĘ: POLSKIE WOJSKO  
NAPRAWDĘ PRZERWAŁO NACIE-  
RAJĄCY OD TYGODNI FRONT  
CZERWONOARMISTÓW...



CUD. WSZYSCY PATRY-  
LIŚMY NA TO JAK NA  
NAJPRAWDZIWISZY CUD



CZY KTOKOLWIEK  
WTEDY MOGĘBY PO-  
MYŚLEĆ INACZESZ?



ARMIA CZERWONA ZACZEŁA  
SIĘ W KONCU COFAĆ, PONO-  
SZĄC OGROMNE STRATY





TEN ODNIESIONY PRZEZ  
NAS POD WARSZAWĄ  
SUKCES POSIADAŁ  
WIELKIE ZNACZENIE.

PODNIĘSIENI NA DUCHU,  
OŚMIELILIŚMY SIĘ UWIERZYĆ,  
ŻE BOLSZEWICKĄ NAWALĘ  
W OGÓLE DA SIĘ POKONAĆ

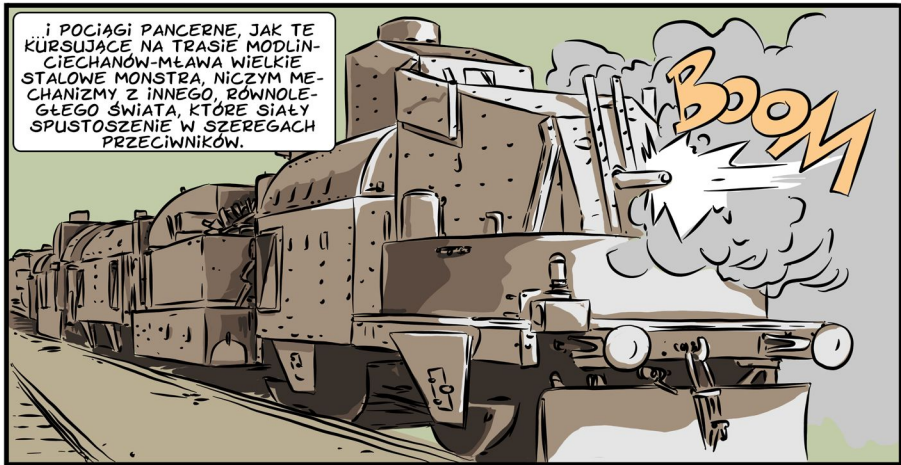
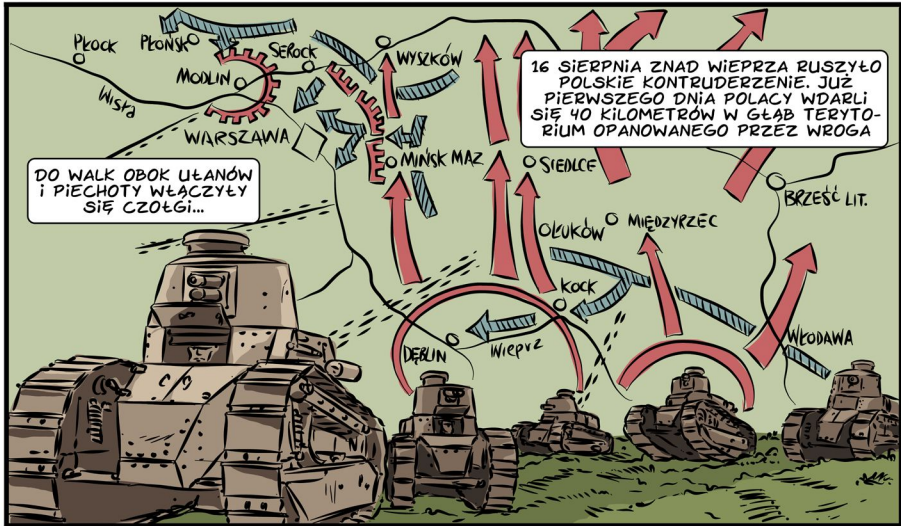


MYLIŁBY SIĘ JEDNAK TEN,  
KTO POMYŚLAŁBY, ŻE BYŁO  
TO JUŻ KONIEC WALKI



SZALE STARCIA CAŁY  
CZAS PRZECHYLAŁY SIĘ  
TO NA JEDNĄ, TO NA  
DRUGĄ STRONĘ







NASZE NIELICZNE ESKADRY LOTNICZE UDERZYŁY NA COFAJĄCE SIĘ ODDZIAŁY I WZBUDZIŁY JESZCZE WIĘKSZY POPŁOCH



JAKBY Z NIEBA SPADŁ ORZEŁ I PRZYDUSIŁ DWUGŁOWĄ WRONĘ...



RATATA



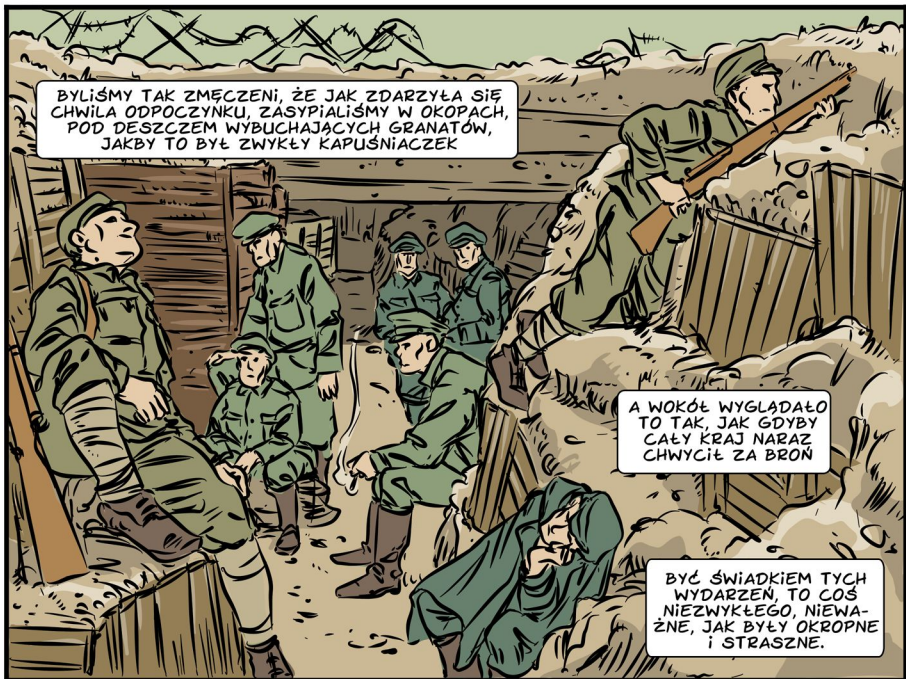
POW

POW

NA CAŁEJ LINII FRONTU TRWAŁY ZAZARTE WALKI. OD KILKUNASTU DNI Z RZĘDU ALBO GONILIŚMY NIEPRZYJACIELA, ALBO PRZED NIM UCIEKALIŚMY, ALBO BILIŚMY SIĘ W JEDNEJ Z NIEZLICZONYCH POTYCZEK.



BYLIŚMY TAK ZMĘCZENI, ŻE JAK ZDARZYŁA SIĘ CHWILA ODPOCZYNKU, ZASYPIALIŚMY W OKOPACH, POD DESZCZEM WYBUCHAJĄCYCH GRANATÓW, JAKBY TO BYŁ ZWYKŁY KAPUSZNIACZEK



A WOKÓŁ WYGLĄDAŁO TO TAK, JAK GDYBY CAŁY KRAJ NARAZ CHWYCIŁ ZA BRONĲ

BYĆ ŚWIADKIEM TYCH WYDARZEŃ, TO COŚ NIEZWYKŁEGO, NIEWAŻNE, JAK BYŁY OKROPNE I STRASZNE.

RACJĘ MIAŁA WTEDY NASZA MŁODOŚĆ, A NIE OBAWY I ZASTRZEŻENIA TYCH WSZYSTKICH, KTÓRZY ZNALI JUŻ WCZEŚNIEJ STRASZLIWE OBLICZE WOJNY, KAŻDEJ WOJNY





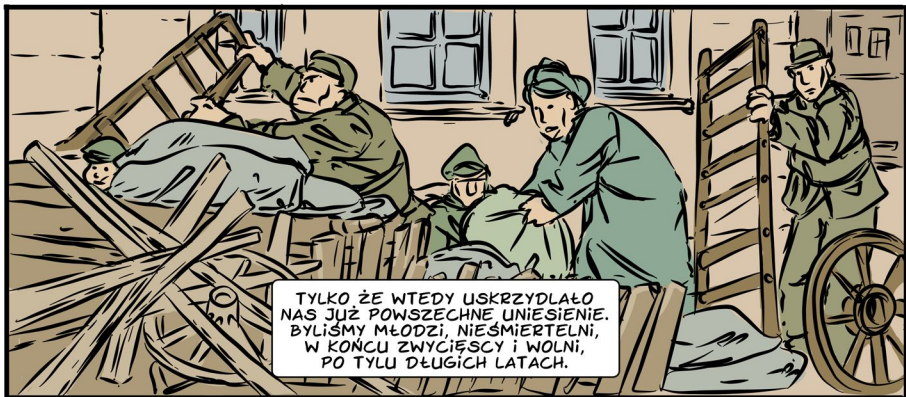


# LUDU POLSKI!

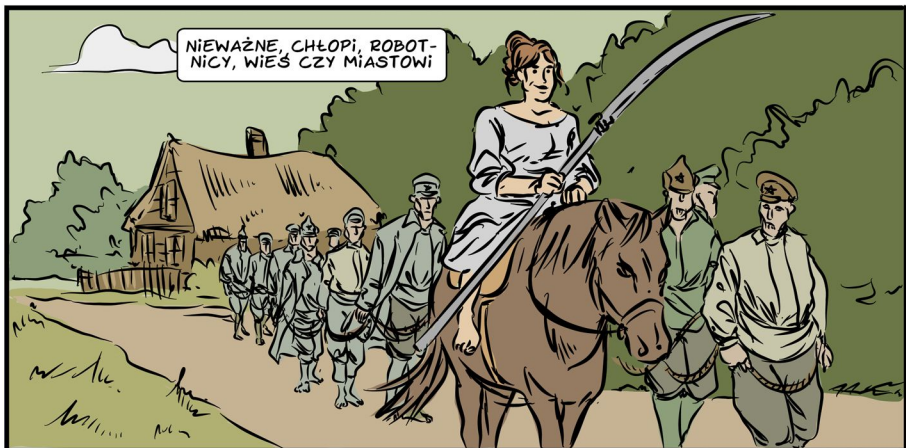
Przeliczył się rozzuchwalony wróg!  
Zasilone licznymi ochotnikami wojska  
pobiły w piorunowym ataku nieprzyjaciela!  
Stańcie wszyscy jak jeden mąż  
do walki z uciekającym wrogiem!

MARSZAŁEK  
ZAGRZEWAŁ  
NAS DO WALKI


J. Piłsudski  
Naczelnik Państwa



TYLKO ŻE WTEDY USKRZYDŁAŁO  
NAS JUŻ POWSZECHNE UNIESIENIE.  
BYLIŚMY MŁODZI, NIEŚMIERTELNI,  
W KOŃCU ZWYCIĘSCY I WOLNI,  
PO TYLU DŁUGICH LATACH.

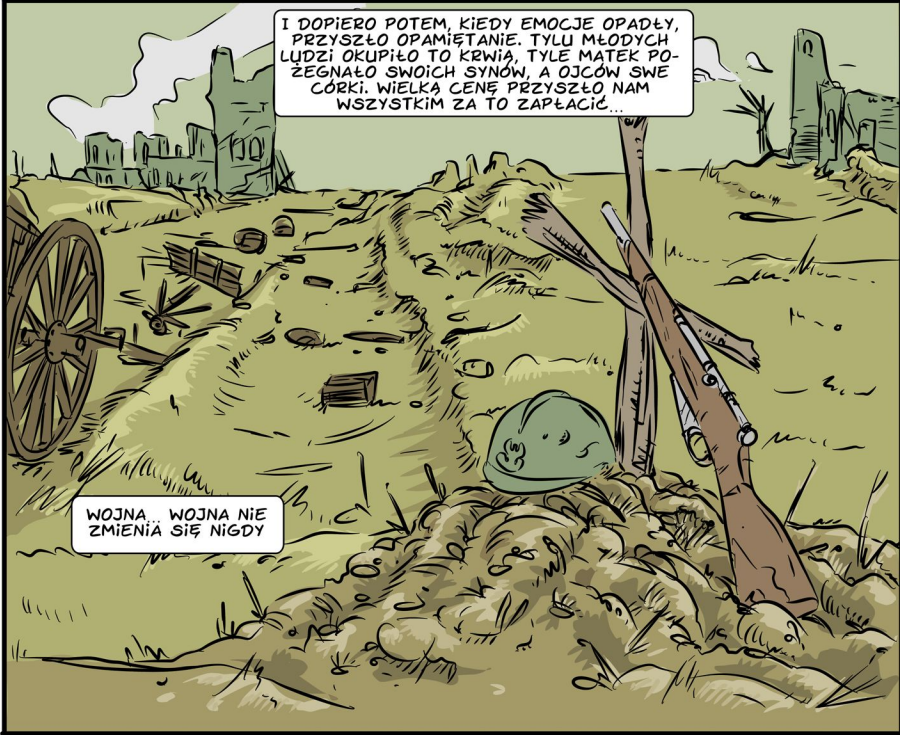


NIEWAŻNE, CHŁOPI, ROBOT-  
NICZY, WIEŚ CZY MIASTOWI



AŻ PEWNEGO DNIA, GDY ŚWITEM ZERWAŁEM SIĘ Z KRÓTKIEGO SNU, ARMATY JUŻ NIE GRAŁY... CISZA BYŁA ZUPEŁNA, NIGDY WCZEŚNIEJ TAKIEJ NIE SŁY-SZAŁEM. WTEDY PO RAZ PIERWSZY UWIERZYLIŚMY, ŻE CHYBA RZECZYWIŚCIE NAM SIĘ UDAŁO

RADOŚĆ W NASZYCH SZEREGACH DOSIĘGŁA SZCZYTU. BYLIŚMY DUMNI, ŻE NIE TYLKO ZATRZYMALIŚMY WROGA, ALE JESZCZE ZMUSILIŚMY GO DO ODWROTU



I DOPIERO POTEM, KIEDY EMOCJE OPADŁY, PRZYSZŁO OPAMIĘTANIE. TYLU MŁODYCH LUDZI OKUPIŁO TO KRWIĄ, TYLU MATEK PO-ZĘGNAŁO SWOICH SYNÓW, A OJCÓW SWE CÓRKI. WIELKĄ CENĘ PRZYSZŁO NAM WSZYSTKIM ZA TO ZAPŁACIĆ...

WOJNA... WOJNA NIE ZMIENIA SIĘ NIGDY



MIELIŚMY UCZUCIE JAK PO CIĘŻKIEJ CHO-  
ROBIE: WIELKA ULGA, POŁĄCZONA Z PRZY-  
CHODZĄCYM PO NIĘ JESZCZE WIĘKSZYM  
ROZTRZĘSIENIEM I WYCZERPANIEM



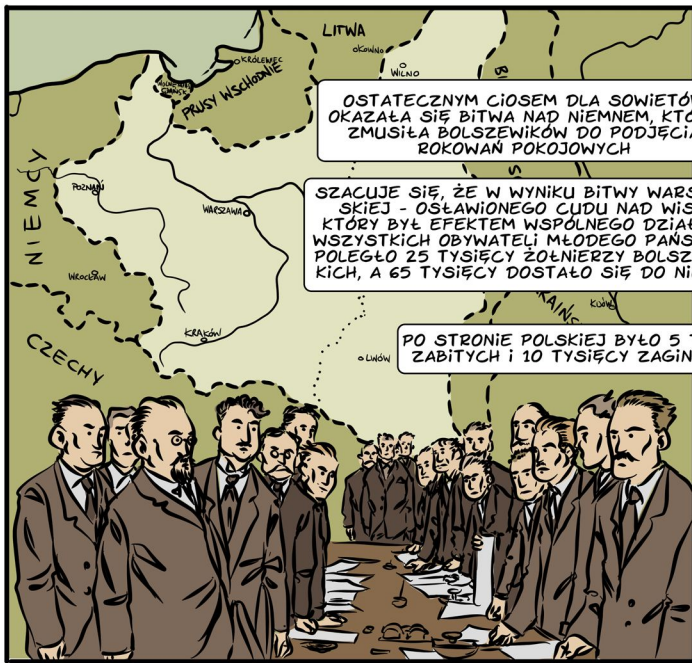
ALE WYGRALIŚMY...  
WYGRALIŚMY! NIE Z  
PUSTEGO GADANIA,  
ALE Z WIARY WE  
WŁASNE SIŁY, GOTO-  
WOŚCI DO POŚWIE-  
CEN I WSPÓLNEGO  
DZIAŁANIA CAŁEGO,  
TAK PRZECIŻ ZRÓ-  
ZNICOWANEGO,  
NARODU!



DO TEJ PORY NIE MIAŁEM  
JESZCZE NIGDY TAKIEGO  
POCZUCIA KOLEŻENSTWA,  
JEDNOŚCI WSZYSTKICH:  
LUDZI RÓŻNYCH KLAS, RANG,  
FORMACJI I PRZEKONAN







OSTATECZNYM CIOSEM DLA SOWIETÓW OKAZAŁA SIĘ BITWA NAD NIEMNEM, KTÓRA ZMUSIŁA BOLSZEWIKÓW DO PODJĘCIA ROKOWAŃ POKOJOWYCH

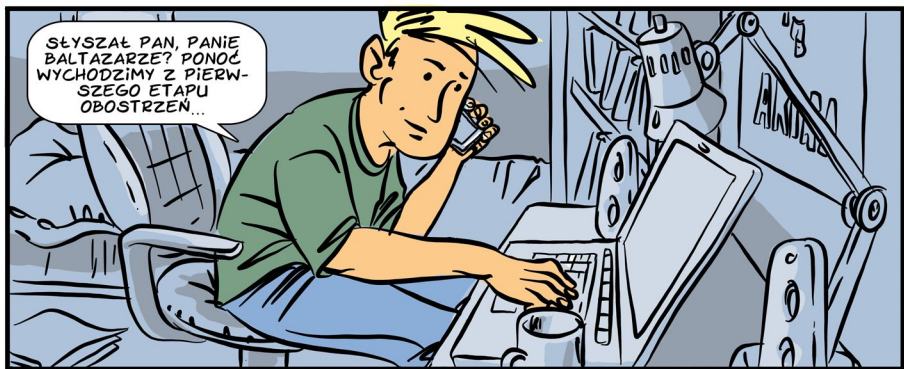
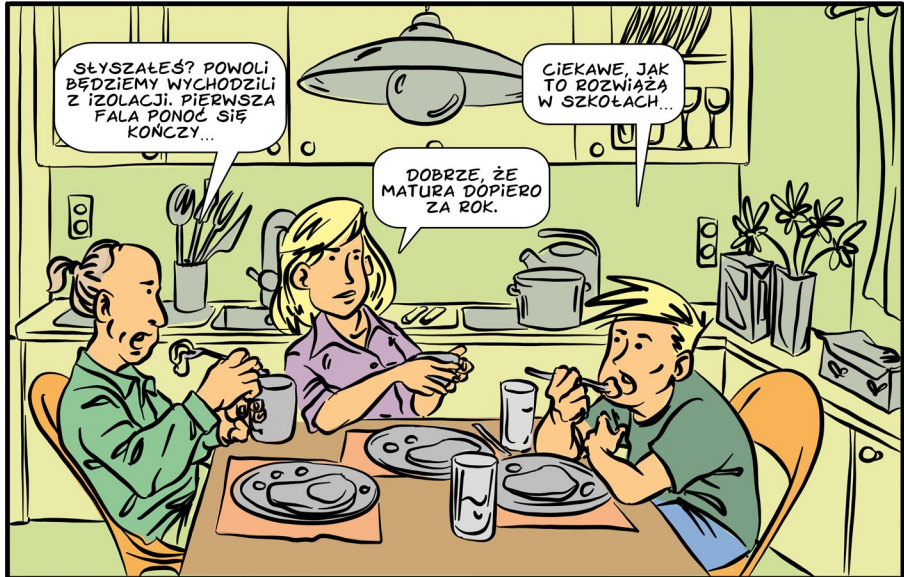
SZACUJE SIĘ, ŻE W WYNIKU BITWY WARSZAWSKIEJ - OSŁAWIONEGO CUDU NAD WIŚLĄ, KTÓRY BYŁ EFEKTEM WSPÓLNEGO DZIAŁANIA WSZYSTKICH OBYWATELI MŁODEGO PAŃSTWA - POLEĞŁO 25 TYSIĘCY ŻOŁNIERZY BOLSZEWICKICH, A 65 TYSIĘCY DOSTAŁO SIĘ DO NIEWOLI

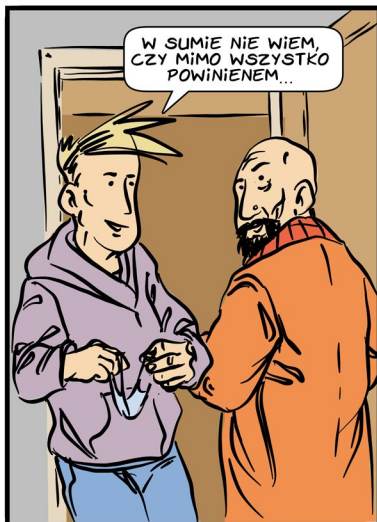
PO STRONIE POLSKIEJ BYŁO 5 TYSIĘCY ZABITYCH I 10 TYSIĘCY ZAGINIONYCH

A MŁODE, DOPIERO ODRADZAJĄCE SIĘ POLSKIE PAŃSTWO ZACHWIAŁO SIĘ, STANĘŁO NAD KRAWĘDZIĄ ZAGŁĄDY

ALE NIE PODDAŁO SIĘ. I PRZETRWAŁO












JAK TAM U CIEBIE, KINGA? PAN BALTAZAR KAZAŁ MI PRZEKAZAĆ, ŻE BARDZO CI DZIĘKUJE ZA POMOC. ALE SŁUCHAJ, MAM LEPSZY PÓMYŚL.



KUPMY JAKIEŚ PORZĄDNE CIACHO I ODWIEDZMY GO JESZCZE JUTRO, CO? BO BRZMIĄŁ, JAKBY MIAŁ SIĘ ZE MNĄ ZEGNAĆ... ŻEBY NIE POMYŚLAŁ, ŻE JAK KONIEC KWARANTANNY, TO OD RAZU WSZYSCY O NIM ZAPOMNIĘLI.

NASTĘPNEGO DNIA



TO CO, WCHODZIMY?



DZIWNE... WYGLĄDA,  
JAKBY NIKT TUTAJ NIE  
MIESZKAŁ OD LAT.



TEŻ TO ZAUWAŻYŁAŚ?  
NORMALNIE JAKBYŚMY  
POMYLILI ADRES...



PUK  
PUK



DING  
DONG!



DZIWNE...

PUK  
PUK

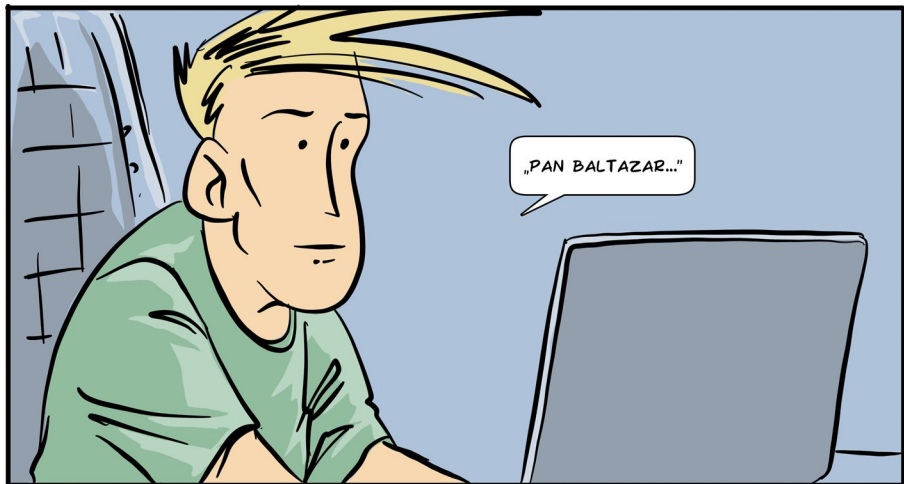


CHYBA TRZEBA  
ZADZWONIĆ PO  
POMOC. WYGLĄDA  
NA TO, ŻE COŚ  
SIĘ STAŁO...

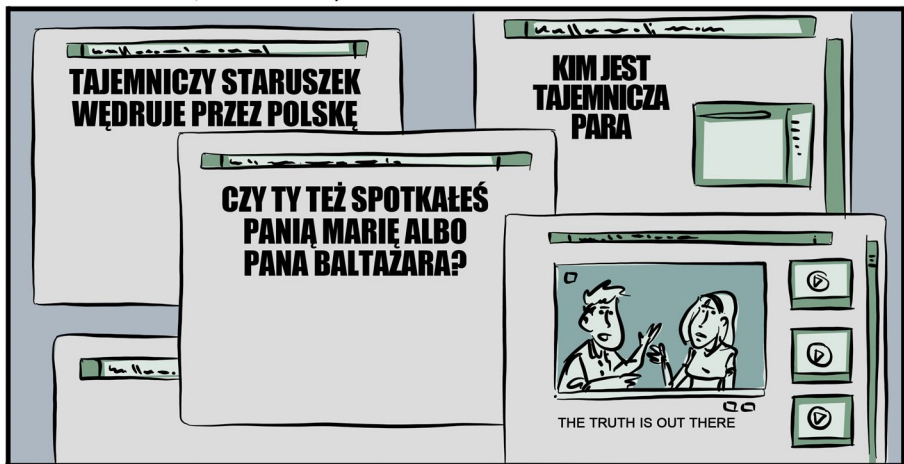
CZEKAJ,  
POPYTAM  
SĄSIADÓW.







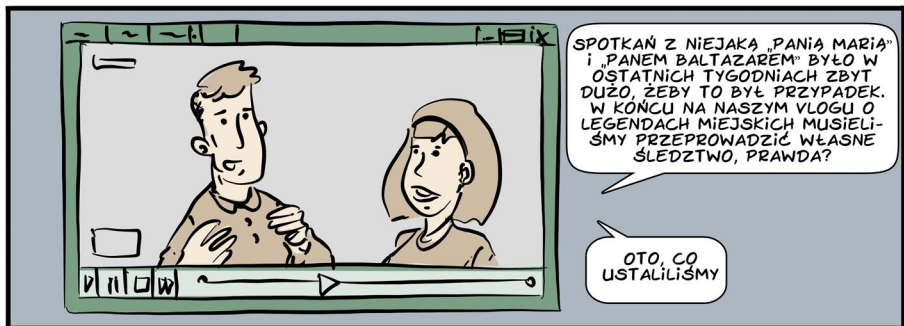
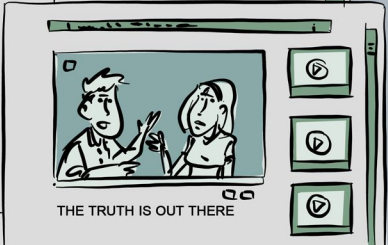
„PAN BALTAZAR...”



**TAJEMNICZY STARUSZEK WĘDRUJE PRZEZ POLSKĘ**

**KIM JEST TAJEMNICZA PARA**

**CZY TY TEŻ SPOTKAŁEŚ PANIĄ MARIĘ ALBO PANA BALTAZARA?**



SPOTKAŃ Z NIEJAKĄ „PANIĄ MARIĄ” I „PANEM BALTAZAREM” BYŁO W OSTATNICH TYGODNIACH ZBYT DUŻO, ZEBY TO BYŁ PRZYPADEK. W KOŃCU NA NASZYM VLOGU O LEGENDACH MIEJSKICH MUSIELIŚMY PRZEPROWADZIĆ WŁASNE ŚLEDZTWO, PRAWDA?

OTO, CO USTALIŚMY

MŁODZIEŻ W CAŁEJ POLSCE  
PISZE O WSTRZĄSAJĄCYCH HISTO-  
RIACH Z MINIONYCH CZASÓW -  
WOJNY POLSKO-BOLSZEWICKIEJ,  
WRZEŚNIA '39, POWSTANIA WAR-  
SZAWSKIEGO - KTÓRE W CZASIE  
IZOLACJI OPOWIEDZIAŁ IM JEDEN  
Z TEJ DWÓJKI STARUSZKÓW



CZASEM MIELI KRÓTKIE LUB  
DŁUGIE WŁOSY, WYGLĄD  
RÓŻNIŁ SIĘ SZCZEGÓŁAMI.  
OPISY SĄ JEDNAK BARDZO  
PODOBNE W TYM WZGLĘDZIE



CZYBYŚMY NAMIERZYLI  
WSPÓŁCZESNĄ WARIACJĘ  
NA TEMAT "KRÓLA DUCHA"  
SŁOWACKIEGO? NIE  
ZNACIE? TO POGUGLAJCIE!



NIKOMU NIESTETY NIE  
UDAŁO SIĘ ICH NAGRAĆ  
NA TELEFONIE



OBZAJ TO, KINGA.  
NORMALNIE NIE DO  
UWIERZENIA, ŻE MNIE  
TEŻ TO SPOTKAŁO

PRZEANALIZOWALIŚMY WSZYSTKIE TE HISTORIE I DOSZLIŚMY DO WNIOSKU, ŻE ICH WSPÓLNYM MIANOWNIKIEM JEST: ODWAŻA I ODPOWIEDZIALNOŚĆ. TAK, WIEMY, JAK TO DZISIAJ BRZMI...

ALE POMYŚLCIE - CZY NOWE CZASY TEŻ NIE WYMAGAJĄ WYTRWAŁOŚCI I ODWAŻY?

TO CHYBA MOŻNA SIĘ Z TYM TROCHĘ POMĘCZYĆ, NIE?

DZIS O ODPOWIEDZIALNOŚĆ JEST O TYLE ŁATWIEJ, ŻE WYSTARCZY ZAKŁADAĆ MASECZKĘ I DOKŁADNIE MYĆ RĘCE, ŻEBY URATOWAĆ CZYJŚ ŻYCIE

ZWŁASZCZA JAK WIESZ, ŻE PATERZA NA CIEBIE WETERANI Z TAMTYCH CZASÓW

„PANI MARIA?” PRZECIEŻ JA TEŻ KOGOS TAKIEGO SPOTKAŁAM... CHYBA MUSZĘ CI COŚ OPowiedzieć...

UZUPEŁNIENIE HISTORII JARKA I KINGI POZNASZ W KOMIKSIE „GWIAZDY NAD GŁOWA. POWSTANIA ŚLĄSKIE 1919-1921”



# SZKICE POSTACI



JAREK



KINGA



PAN  
BALTAZAR

